



SUDAN BİLGİ NOTU



GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK
GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2019	2020	2021
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	33.6	34.4	35.9
Büyüme	%	-2.2	-3.6	0.9
Nüfus	Milyon Kişi	43.2	44.3	45.5
Kişi Başı Gelir	USD	777	776	789
Enflasyon	%	57.0	269.3	115.5
İşsizlik Oranı	%	22.1	26.8	28.0
Cari Denge / GSYH	%	-15.6	-17.5	-10.1
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-5.9	-7.8	-8.2
İhracat	Milyar USD	4.2	2.2	
İthalat	Milyar USD	8.1	7.2	

Kaynak: IMF, Fitch Connect, Trademap



1. SUDAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

- 1 Ocak 1956 tarihinde bağımsızlığına kavuşan Sudan, 18 eyaletten oluşan federal bir cumhuriyettir. Devlet ve Hükümet Başkanlığı görevlerini birlikte yürüten Sudan Cumhurbaşkanı, beş yıllık bir süre için halk oylamasıyla seçilmektedir. Ülkenin güneyi ile kuzeyi arasında yaklaşık yarım asır devam eden iç savaş ertesinde 2005 yılında imzalanan Kapsamlı Barış Anlaşması (KBA) uyarınca yapılan referandum sonrası 9 Temmuz 2011 tarihinde Güney Sudan bağımsızlığını elde etmiştir.
- Çoğunluğu Güney Sudan'da yaşanan iç savaştan kaçan sığınmacılar ve Eritre ile Etiyopya kaynaklı yasadışı göçmenler olmak üzere, Sudan toplumunda ciddi bir mülteci/sığınmacı varlığı mevcuttur. Buna ek olarak, Sudan'ın Suriye'ye vize uygulamaması neticesinde, ülkeye 100 bini aşkın Suriyeli de gelmiş ve ticari yaşamda etkilerini göstermeye başlamışlardır. Sudan Hükümeti 1,5 milyon mülteciye ev sahipliği yaptıklarını açıklamaktadır.
- Sudan'da nüfus çok etnikli bir yapıya sahiptir. 200'den fazla etnik grubun bulunduğu ülkede nüfusun %70'ini Arap kökenliler oluşturmaktadır. Diğer etnik gruplar ise Fur, Dinka, Beja, Fallata, Nuba, diğer Afrikalı kabileler ve yabancılardır. Ülkedeki işgücünün 1/3'ünden fazlası tarım ve tarıma dayalı sektörlerde istihdam edilmektedir.
- Tamamen tarım ve hayvancılığa dayanan ülke ekonomisi 1970'lerin sonlarında petrol bulunması ve 1999'da ihracata başlanmasıyla büyük ölçüde petrole bağımlı hale gelmiştir. Diğer sektörler ise gereken ilgiyi görmemiştir. Günlük petrol üretimi 2003 yılında 210 bin varil düzeyinde iken 2011 yılına kadar 490 bin varil civarına yükselmiştir. Petrol üretiminin artması ve petrol fiyatlarının yüksek düzeyde seyretmesi hem ithalat için gerekli dövizin sağlanmasında hem de kamu gelirlerinin artırılmasında hayati rol oynamıştır. Ancak, 9 Temmuz 2011 tarihinde, nüfusun %20'sini barındıran Güney Sudan'ın ayrılmasıyla petrol rezervlerinin %75'ini kaybetmiştir. En büyük gelir kaynağının önemli bir kısmını kaybeden Sudan bu süreçte, başta yüksek enflasyon, negatif büyüme ve döviz darboğazı gibi ciddi ekonomik sorunlarla karşı karşıya kalmıştır.
- Nil nehrinin Sudan için büyük önemi bulunmaktadır. Beyaz Nil ve Mavi Nil'in her ikisi de Sudan'dan geçmekte ve Hartum'da birleşmektedir. Sulama, enerji ve taşımacılık açısından Nil'in önemi giderek artmaktadır. Başta altın olmak üzere demir cevheri, bakır, krom cevheri, çinko, kurşun, tungsten, mika ve gümüş ülkenin önemli doğal kaynakları arasındadır.



1. SUDAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

- Sudan, çok zengin doğal kaynaklara sahip olmasına rağmen, uzun yıllar süren iç savaşların yol açtığı yıkım ve yoksulluk nedeniyle hali hazırda yoksul ülkeler kategorisinde yer almaktadır. Nüfusun %58'i yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Ülke, 1971'den beri BM'in "En az Gelişmiş Ülkeler" listesinde yer almaktadır.
- Sudan ekonomisinin önündeki en önemli engellerden biri, yıllarca süren ABD ambargosu olmuştur. ABD'nin, terörizmi finanse ettiği gerekçesiyle, 1993 yılında uygulamaya başladığı ambargo Sudan ekonomisini son derece olumsuz etkilemiştir. Ambargonun finansal işlemleri de kapsamı, ülkenin başta bankacılık olmak üzere hizmetler sektörü ile dış ticaret sektörlerinde büyük sorunlara yol açmıştır. Öyle ki, Sudanlılar uluslararası para transferi gerçekleştirebilmek için başta Birleşik Arap Emirlikleri olmak üzere bazı çevre ülkelerde hesap açmak durumunda kalmıştır. Bu da işlem maliyetlerini artırmıştır. Ambargo yüzünden döviz gelirleri gerileyen Sudan'ın ithalatı da olumsuz etkilenmektedir. Yedek parça temin edilemediğinden uçak seferlerinde dahi düşüş yaşanmıştır.
- ABD, Sudan'a karşı 20 yıl sürdürdüğü ticari ve ekonomik ambargoları 12 Ekim 2017 yılında kaldırmıştır. ABD'nin Sudan'ı terörü destekleyen ülkeler listesinden çıkarması ise 14 Aralık 2020 tarihinde gerçekleşmiştir. Bu gelişmelerin zamanla Sudan ekonomisinde rahatlamaya yol açması beklenmektedir. Petrol gelirlerinin ülkenin bölünmesiyle birlikte önemli ölçüde düşmesi, altın madenciliğinin önemini artırmıştır. Petrolün yerini altının almasıyla birlikte Sudan'da "altına hücum" olayı yaşanmıştır. Yüzbinlerce kişi altın arayışına girmiştir. Altın arayanlara malzeme tedarikçiliği bile önemli bir ekonomik faaliyet haline gelmiştir. Sudan, altın madenciliği alanında yurtdışı yatırımcıların da dikkatini çekmiştir. Yapılan yeni yatırımlarla altın üretimi her yıl artış göstermektedir.
- Petrolün görece önemini yitirmesiyle altın madenciliğinin yanında tarım sektörü stratejik sektör durumuna gelmiştir. Tarım sektöründe hayvancılık %60'la daha büyük bir paya sahiptir. Sudan, büyük ve küçükbaş hayvan varlığı bakımından Afrika ve Ortadoğu'nun en önemli ülkesidir. Canlı hayvan ihracatı altın ve petrolden sonra üçüncü sırada gelmektedir



1. SUDAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

- Pandemiden önceki süreçte ortalama %1-2 civarında yıllık büyüme oranlarına sahip olan Sudan ekonomisi 2020 yılında salgının etkisiyle %3,6 küçülme yaşamıştır. 2021 yılında salgın etkilerinin azalması beklentileri doğrultusunda büyümenin pandemi öncesi seviyelerinde gerçekleşmesi öngörülmektedir



Kaynak: IMF KEG Ekim 2021



SUDAN EKONOMİSİ SWOT ANALİZİ

Güçlü Yanlar

- Sudan, önümüzdeki yıllarda yabancı yatırımcılar tarafından yatırıma konu olabilecek mineral ve tarımsal kaynaklara sahiptir.
- Körfez ve Çin ile güçlü ticaret ve yatırım bağlantıları Sudan'ın kaderini iyileştirmeye devam edecek.

Fırsatlar

- Sudan'ın Aralık 2020'de ABD'nin Terörizmin Devlet Sponsorları listesinden çıkarılması, uzun vadede ülkeye yatırımcı ilgisinin tekrar artmasını sağlayacak.
- Ekim 2017'de Sudan ile ticaret ve finansal işlemler üzerindeki ABD yaptırımlarının kaldırılmasıyla, Sudan'ın ABD ithalatına erişimi artarken söz konusu durumun Sudan'ın ulaşım altyapısını güçlendirmesi beklenmektedir. Yirmi yıl boyunca yedek tren parçaları sipariş edememe, ülkenin demiryolu altyapısını geride bırakmıştır.

Zayıf Yanlar

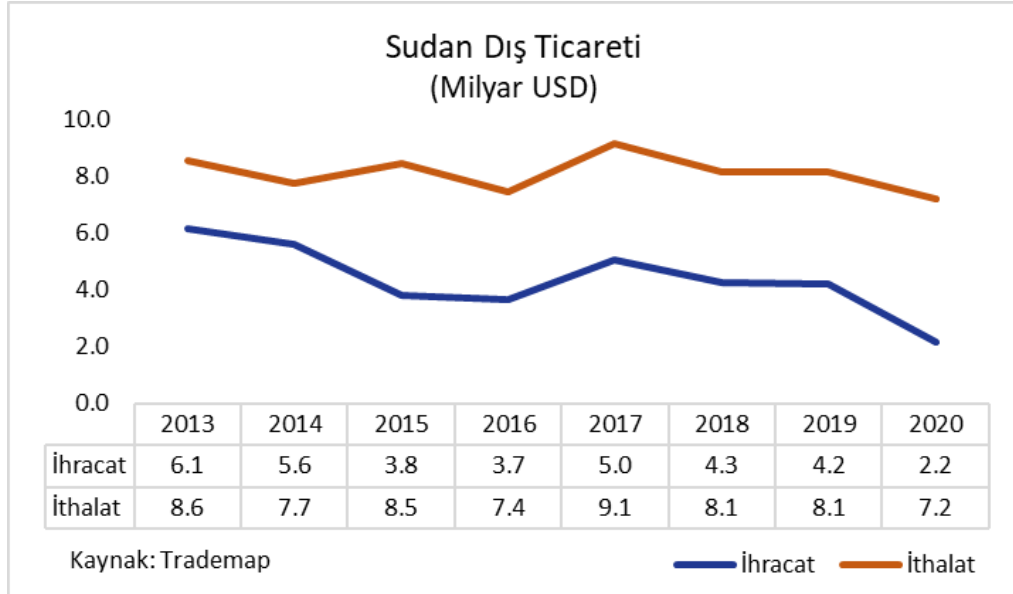
- Sudan, geniş çaplı Covid-19 aşılama programlarını sağlamak ve böylece hastalığın yeniden ortaya çıkmasını önlemek için sınırlı sağlık tesislerine sahiptir.
- Sudan, yatırımcıları caydırması muhtemel zayıf altyapı ve zorlu düzenlemelerle çok zayıf bir çalışma ortamına sahiptir.

Tehditler

- Ülkenin petrol ve altın ihracatına bağımlılığı, düşük emtia fiyatlarının mali gelirler ve cari işlemler dengesi üzerinde baskı oluşturmaktadır.
- Hem Sudan hem de Güney Sudan'daki geçiş süreçlerindeki gecikmeler, ekonomileri çok ihtiyaç duyulan yabancı sermayeden mahrum bırakabilir ve söz konusu gecikmeler önümüzdeki dönemde büyüme üzerinde sınırlayıcı etkiler yaratabilir.

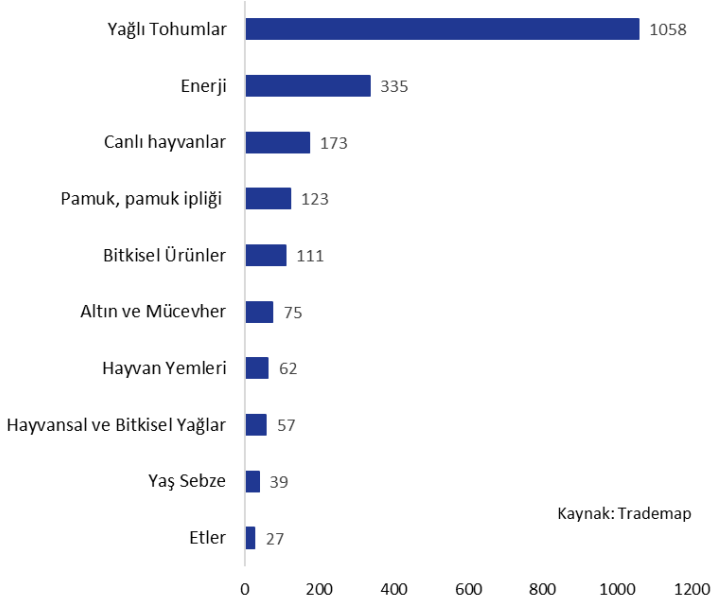
2. SUDAN DIŞ TİCARETİ

- Sudan'ın ihracatı son beş yılda (2016/2020) %41 azalarak 2020 yılında 2,2 milyar USD olarak gerçekleşirken ithalatı ise aynı dönemde %3,5 gerileyerek 7,2 milyar USD seviyesine gerilemiştir. Bu dönemde ihracatın gerilemesinde ülke ihracatında geçmiş dönemde yüksek paya sahip olan altın ihracatının ciddi oranda gerilemesi etkili olurken, yine ülkenin önemli ihraç kalemlerinden yağlı tohumlar ihracatında yükselme yaşanmıştır. İthalat tarafında ise ülkenin 2019 ve 2020 yıllarında küçülme yaşaması neticesinde hemen hemen her kalemin ithalatında gerileme yaşanırken en belirgin düşüş hububat ve otomotiv sektörlerinde görülmüştür.
- Sudan ihracatında Çin, Hindistan ve Suudi Arabistan toplam ihracatın yaklaşık %60'ını oluştururken, bu ülkeleri İtalya, Mısır ve Türkiye (%4,9 pay) izlemektedir. Sudan'ın ithalatında ise Çin %35 payla ilk sırada yer alırken, Hindistan %14,6 ve Mısır %6,6 payla Çin'i takip etmektedir. Türkiye ise %5,3 payla Sudan'ın en çok ithalat yaptığı 4. ülkedir.
- Sudan'ın ihracatında yağlı tohumlar (susam) tek başına toplam ihracatın yarısını oluştururken, susamı takiben enerji, canlı hayvanlar ve pamuk Sudan'ın en çok ihracat yaptığı sektörler olarak öne çıkmaktadır. İthalat tarafında ise makineler yaklaşık %10 pay ile ilk sırada yer alırken, makineleri hububat, otomotiv ve şeker-şeker mamulleri ithalatı takip etmektedir.

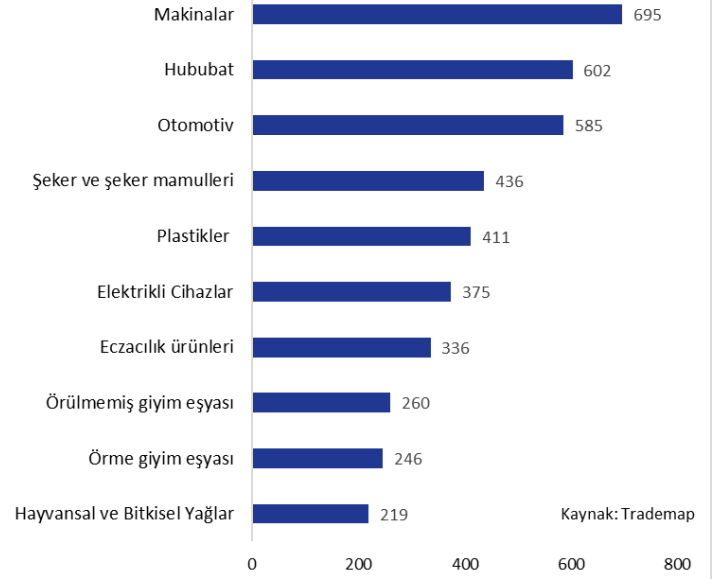


2. SUDAN DIŞ TİCARETİ

Sudan İhracatı
(2020, Milyon USD)

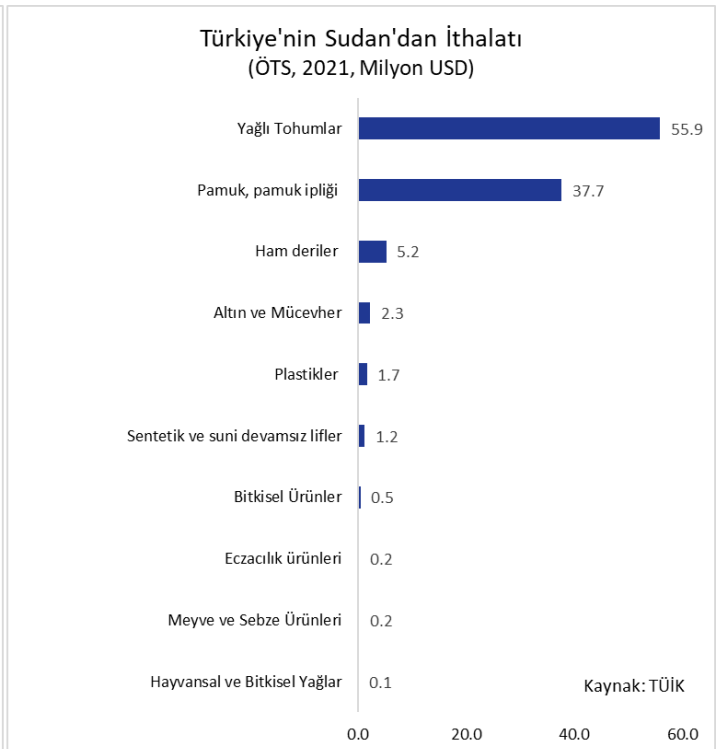
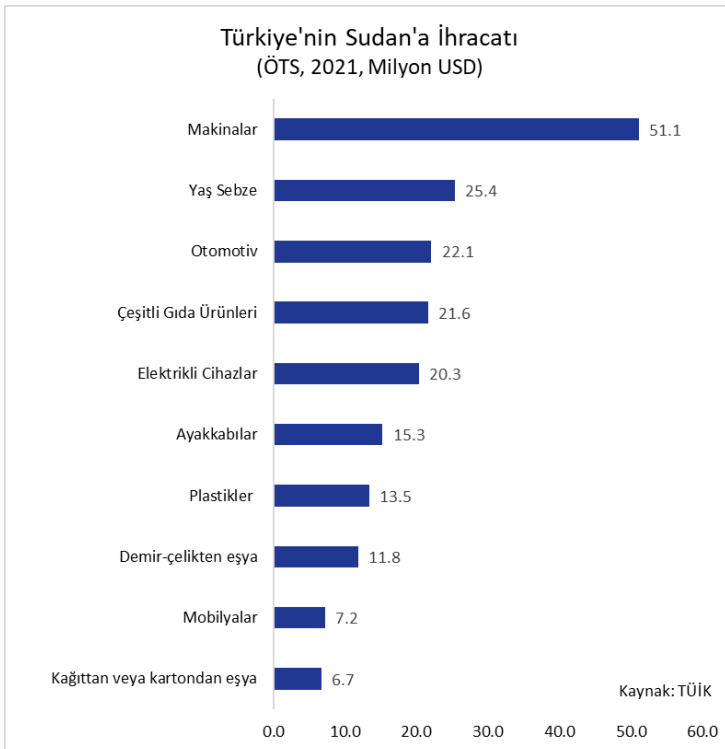
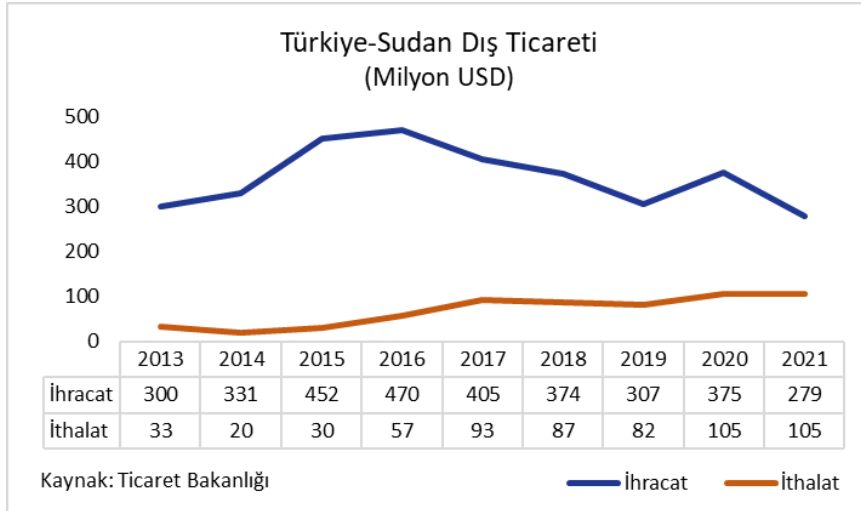


Sudan İthalatı
(2020, Milyon USD)



3. TÜRKİYE – SUDAN TİCARETİ

- Türkiye ile Sudan arasındaki ticarete Türkiye net ihracatçı konumunda bulunmaktadır. Türkiye'nin Sudan'a ihracatı son beş yılda %31 gerileyerek 2021'de 279 milyon USD seviyesine düşmüştür. Aynı dönemde, Türkiye'nin Sudan'dan ithalatı ise %13 artarak 2021'de 105 milyon USD ile şimdiye kadarki en yüksek düzeyine yükselmiştir.
- Son 5 yılda Türkiye'nin Sudan'a ihracatının gerilemesinde buğday ihracatının 68 milyon USD'den 1,8 milyon USD'ye gerilemesi ve elektrikli cihazlar sektöründeki ihracatının düşmesi etkili oldu. Diğer taraftan, aynı dönemde Türkiye'nin Sudan'a makine, otomotiv, ayakkabı ihracatı artış kaydetmiştir. Türkiye'nin Sudan'dan ithalatındaki artışta ise susam ve pamuk ithalatının artışı belirleyici olmuştur.





DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr